

10. Bromiley G. W. An introduction to the theology of Karl Barth / G. W. Bromiley. – Edinburgh: T.&T. Clark, 1979. – 253 p.
11. Lewis G. R. The Doctrine of God the Father Bethany House, 2006. – 784 p.
12. Pannenberg W. God's Presence in History // Christian Century. – 1981. – P.260–263.

References

1. Bart K. Oчерк dogmatiki. Lekcii, pročitannye v Universitete Bonna v letnij semestr 1946 goda / K. Bart. – SPb.: Alteja, 1997. – 272 s.
2. Bart K. Cerkovna dogmatika T.1 / K. Bart. – M.: Biblejsko-bogoslovskij institut sv. Apostola Andreja, 2007. – 542 s.
3. Bart K. Cerkovna dogmatika T.2 / K. Bart. – M.: Biblejsko-bogoslovskij institut sv. Apostola Andreja, 2011. – 689 s.
4. Gavryljuk T. Konceptija ljudyny v protestantyzmi XX stolitja // Zbirnyk naukovykh prac'. – 2013. – №4. – S.131–139.
5. Polkinhorn D. Nauka i bogoslovie. Vvedenie / D. Polkinhorn. – M.: BBI, 2004. – 160 s.
6. Erikson M. Hristianskoe bogoslovie / M. Erikson. – SPb.: Biblija dlja vseh, 1999. – 1088 s.
7. Barth K. Church dogmatics. Vol.1, Part 1: Doctrine of the Word of God / K. Barth, G. W. Bromiley & T. F. Torrance ed. – Edinburgh: T.&T. Clark, 1975. – 503 p.
8. Barth K. Church Dogmatics, Vol.2, Part 2: The Doctrine of God / K. Barth, G. W. Bromiley ed. – T&T Clark, 2001. – 560 p.
9. Barth K. No! Eugene: Wipf & Stock, 2002. – 128 p.
10. Bromiley G. W. An introduction to the theology of Karl Barth / G. W. Bromiley. – Edinburgh: T.&T. Clark, 1979. – 253 p.
11. Lewis G. R. The Doctrine of God the Father Bethany House, 2006. – 784 p.
12. Pannenberg W. God's Presence in History // Christian Century. – 1981. – P.260–263.

Khrom'yak N. L., senior researcher at the Center of Religious studies at the Institute of Philosophical Education and Humanities National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), tuzn@lts.lviv.ua

Key theological ideas of Karl Barth in the denial of natural theology

The article provides an understanding of Barth of «natural theology» as well as key ideas for his denial. As a result of the study, the following conclusions can be drawn. Barth rejected rather the general revelation of God, accepting only His special revelation. Barth rejected all the attempts to find a rational justification for Christianity, proving that there is no way from man to God, there is only one way – from God to man. Karl Barth in no way was an adversary of science, as well as his rejection of natural theology does not indicate the rejection of science as such in general. He was radical especially to those German Christians who sought to put Nazi propaganda in place of the Word of God, as indicated by the Barman Declaration. It was in this perspective that he rejected such a natural theology to the end of his life. Consequently, his theology, in particular the natural, as well as the biography, should be considered in connection with the historical events in which the theologian lived and worked.

Keywords: natural theology, revelation, Jesus Christ, Christology, Anthropology, church dogmatic, cognition, sin, Word of God, faith, image of God.

* * *

УДК (267:34.01)

Голодюк Н. В.,
аспірантка кафедри релігієзнавства та теології,
Національний університет «Острозька академія»
(Україна, Острор), natahakulinich@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО–ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ ТА ПАЛОМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Аналізуються особливості нормативно–правового регулювання релігійного туризму та паломницько–правових відносин у нашій державі. Автор дослідив перспективи розвитку релігійно–туристичних та паломницьких правовідносин в Україні, а також запропонував обов'язкові правові положення, які має містити спеціальний нормативно–правовий акт у сфері релігійного туризму та паломництва у вітчизняній правовій системі.

Ключові слова: релігійний туризм, паломництво, нормативно–правова регламентація, паломницько–правові відносини, нормативно–правовий акт, релігійні пам'ятки.

Нині в умовах нагальної потреби у формуванні системи правових норм, які комплексно регламентуватимуть релігійний туризм та паломництво в Україні, важливо визначити єдиний підхід до створення програми розвитку релігійно–туристичних правовідносин, до виокремлення конкретної стратегії вказаного виду туризму. Тому особливої актуальності набуває дослідження особливостей нормативно–правового регулювання релігійного туризму та паломництва в Україні, визначення основних його проблем та перспектив розвитку релігійно–туристичних правових відносин.

Питання релігійного туризму та паломництва в нашій державі з часу здобуття Україною незалежності було предметом дослідження значної кількості вчених у сфері релігієзнавства. Теоретичні основи вказаних релігійних категорій закладені у працях вітчизняних дослідників, серед яких варто виділити О. В. Ільїну, О. О. Любіцеву, С. П. Романчук, В. Ф. Сергійка, П. Л. Яроцького. Історія паломництва розглядається А. Ю. Александровою, М. Б. Біржаковим. Питанням класифікації і типології паломництва присвячені праці М. Мюллера, Т. Т. Христова, О. В. Бабкіна, які у своїх наукових працях розглядають питання паломництва як виду туризму. Однак, незважаючи на вагомий доробок вітчизняних та іноземних науковців, особливості нормативно–правової регламентації релігійного туризму та паломництва в Україні залишається практично недослідженою науковою категорією.

На сьогоднішній день правове регулювання релігійного туризму та паломництва в Україні перебуває на стадії становлення. Однак, суттєво перешкоджає розвитку комплексної регламентації релігійно–туристичних та паломницьких правовідносин є відсутність спеціального нормативно–правового акту, на основі якого б функціонував релігійний туризм у нашій державі.

Під релігійним туризмом розуміється різновид туризму, пов'язаний із регулярним відвідуванням віруючими «святих місць» і релігійних центрів [5, с. 71]. Дослідник І. Л. Беліков визначає релігійний туризм як подорож, метою якої є виконання релігійних ритуалів, місій, обітниць. Туристичні фірми організують доставку груп до святих місць і розміщення поблизу, надають екскурсійне обслуговування; можуть організувати маршрут за індивідуальними запитамі [4, с. 39].

В контексті дослідження правової регламентації релігійного туризму доцільним вважаємо визначення релігійного туризму, запропоноване Т. Т. Христовим як види діяльності, що пов'язаний із наданням послуг і задоволення потреб туристів, що їдуть до святих місць і релігійних центрів, які розташовані поза межами звичного для них середовища [8, с. 8]. Дослідник загалом виділяє такі різновиди релігійного туризму, як паломницький та релігійно–екскурсійний.

«Паломництво – це похід віруючих до святих місць (місця паломництва) в надії отримати божественну святість» [9, с. 294]. Як зазначає В. Ф. Сергійко: «паломництво – явище духовного життя людства, певна духовна потреба безпосереднього спілкування з святинами. У більшості релігій паломництво відіграє традиційну місіонерську роль, сприяючи утвердженню релігійних істин в суспільстві» [7, с. 216].

Нині паломництво перебуває у безпосередньому взаємозв'язку із релігійним туризмом. Сучасних учасників

паломницько–правових відносин можна диференціювати на два основних типи:

1. Паломники, які є високоосвіченими, в зв'язку з чим чітко усвідомлюють мету та основні особливості паломництва. Дана категорія є малочисельною;

2. Паломники, які мало орієнтуються у особливостях церковно–суспільних відносин. Базу їхніх знань формують різні, інколи практично некоректні та некомпетентні джерела інформації.

Загалом, доктрина розглядає терміни «релігійний туризм» та «паломництво» як тотожні або взаємозв'язані, проте деякі науковці відзначають, що між вказаними поняттями є різниця, яку можна визначити за ідейною мотивацією учасників подорожі. Так, зокрема, під час релігійного туризму учасника подорожі приваблює, насамперед, пізнавальна мета, яка інколи підсилена духовною місією, тоді як під час паломництва ключовою мотивацією людини до подорожі є саме духовна місія [6, с. 26].

Суттєво підвищує потребу у правовій регламентації релігійного туризму та паломництва в нашій державі наявність на території України збережених історичних та культурних пам'яток різних релігій (насамперед, християнства, іудаїзму та ісламу).

Так, наприклад, на території тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим знаходяться численні пам'ятки приналежні до історії караїмів, іудеїв та мусульман. Ключовим в паломництві хасидів є місто Умань, в якому похований духовний наставник брацлавських хасидів цадик Нахман. Відзначимо, що кожного року восени на святкуванні Рош–Га–Шана (аналог єврейського Нового року) до його місця поховання прибувають тисячі хасидів.

Місцем міжнародного релігійного туризму та паломництва може стати Закарпатська область, в межах якої знаходяться релігійні та культурні пам'ятки католиків, іудеїв, тощо.

На сьогодні в правовій системі України відсутній спеціальний нормативно–правовий акт, який би врегулював правові відносини у сфері паломництва. Однак, термін «паломництво» згадується в Законі «Про свободу совісті та релігійні організації», який був прийнятий ще Верховною Радою УРСР 23 квітня 1991 року.

Зокрема, згідно ч.1 та ч.2 ст.21 вказаного закону, релігійні організації мають право засновувати і утримувати вільно доступні місця богослужіння або релігійних зібрань, а також місця, шановані в тій чи іншій релігії (місця паломництва). Богослужіння, релігійні обряди, церемонії та процесії безперешкодно проводяться в культових будівлях і на прилеглий території, у місцях паломництва, установах релігійних організацій, на кладовищах, в місцях окремих поховань і крематоріях, квартирах і будинках громадян, а також в установах, організаціях і на підприємствах за ініціативою їх трудових колективів і згодою адміністрації. А відповідно до ст.24, релігійні організації і віруючі, одноосібно або разом з іншими, мають право встановлювати і підтримувати міжнародні зв'язки та прямі особисті контакти, включаючи виїзд за кордон для паломництва, участі в зборах та релігійних заходах [2].

Позитивний досвідом у правовій регламентації паломництва в Україні вважаємо внесення народним

депутатом України С. М. Терещуком проекту Закону «Про паломництво» №8792, який було у зареєстровано у Верховній Раді України 13 липня 2011 року. Вказаний законопроект містив досить прогресивні положення.

Так, зокрема, згідно ст. 1 вказаного вище законопроекту, вперше в історії правотворчості нашої держави зроблена спроба визначити на законодавчому поняття «паломництва», під яким народний депутат С. М. Терещук розумів визначену внутрішніми приписами, релігійними принципами, традиціями та догмами відповідного релігійного віросповідання обов'язкову (бажану) мандрівку з метою відвідання святих для віруючого цього сповідання місць (місць паломництва), що мають особливе значення і традиції у цьому віровченні та релігійній практиці [3].

Крім цього, вищевказаний законопроект детально врегулює безпеку в галузі паломництва, захист інтересів українських паломників за межами України, фінансове забезпечення відповідальності туроператора, а також особливості страхування паломників при здійсненні паломницьких поїздок. Однак, незважаючи на прогресивні положення, з незрозумілих причин проект Закону України «Про паломництво» був відкликаний суб'єктом законодавчої ініціативи.

На нашу думку, питання, що пов'язані з паломництвом віруючих різних віросповідань та конфесій мають бути врегульовані в спеціальному нормативно–правовому акті. Вказаний акт має містити правові норми, які б регламентували гарантії захисту прав паломників різних релігій, порядок вирішення різного роду суперечок між конфесіями у сфері паломництва, особливості страхування учасників паломницького ходу, а також питання, пов'язані із взаємовідносинами паломників із органами державної влади, місцевого самоврядування та міжнародними релігійними організаціями. В цьому контексті слід відзначити, що в основі закону України, який регулюватиме паломницько–правові відносини мають лежати положення Конституції України як Основного закону України, визначені в ч.3 ст.35 – церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа – від церкви [1, с. 13].

Натомість, вирішення конкретних питань організації перебування паломників у місцях паломництва повинно, на наш погляд, вирішуватися на підзаконному рівні в актах розпорядчого характеру на базі законодавчих принципів.

Загалом, можна стверджувати, що потреба у чіткій правовій регламентації паломництва в Україні суттєво підвищилася після вступу нашої держави до Міжнародних організацій та прийняття нормативно–правових актів, що встановлюють безвізовий режим з деякими державами. Таким чином, одним із пріоритетних завдань законодавця у сфері релігійних правовідносин є розроблення та прийняття закону, який детально врегулював би паломницько–правові відносини, оскільки потреба у цьому зумовлена постійним поширенням інформації про культурно–релігійні пам'ятки на території нашої держави, зростанням кількості релігійних громад різних конфесій, а також розвитком релігійного туризму в Україні та за її межами.

Отже, «релігійний туризм» є одним із типів туризму, який полягає у переміщенні людей до релігійних пам'яток з метою відвідування храмів, монастирів,

тощо. Як свідчить світова практика, він відіграє особливо прибуткову роль у розвитку економіки деяких держав, що пов'язано, насамперед, із витрачанням істотної частки своїх доходів учасниками паломництва та релігійного туризму.

Законодавство України практично не регламентує релігійно-туристичні та паломницько-правові відносини. Жодним чином не врегульовані питання визначення на законодавчому поняття «паломництва», «об'єкта паломництва», «паломника». Крім цього, відсутнє юридичне визначення статусу організації у сфері паломницько-правових відносин, особливостей надання ними послуг з організації та проведення паломницької ходи, не регламентований правовий статус учасників паломництва (насамперед, паломників). Все це негативно впливає на розвиток релігійного туризму в нашій державі, а також на встановлення досвіду у співпраці із закордонними релігійними організаціями та громадами.

Вважаємо прогресивними положення проекту Закону України «Про паломництво», який був внесений до Парламенту України 13 липня 2011 року. Відзначимо, що реалізація на практиці вказаного проекту не потребує жодних витрат із Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Таким чином, саме питання регламентації паломницько-правових відносин в нашій державі має стати пріоритетом суб'єктів законодавчої ініціативи у релігійній сфері для популяризації релігійного туризму на території України та за її межами. Вирішення питань забезпечення релігійних потреб віруючих України та іноземних громадян у відвідуванні місць паломництва потребує нагального врегулювання на законодавчому рівні.

Список використаних джерел

1. Конституція України. – К.: Вид-во Право, 2015. – 63 с.
2. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон УРСР від 23 квітня 1991 року №987–XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
3. Про паломництво: проект Закону України від 13 липня 2011 року №8792 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=40933&r35401=19776>
4. Беликов И. Л. Организация туризма: Конспект лекций. – Донецк: ДИТБ, 2000. – 152 с.
5. Ильина О. В. Туризм. Рекреационная география: Понятия и термины. – Луцк: Терен, 2004. – 104 с.
6. Любичева О. О., Романчук С. П. Организация православного паломничества до Святой Земли / О. О. Любичева, С. П. Романчук // Материали міжнародн. наук-практ. конф. Туризм на порозі XXI століття: освіта, культура, екологія. – К., 1999. – С.82–85.
7. Сергійко В. Ф. Свобода совісті – правова гарантія розвитку паломницького туризму / В. Ф. Сергійко // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. – 2011. – Вип.11. – С.208–221.
8. Христов Т. Т. Религиозный туризм: Учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Академия, 2005. – 288 с.
9. Яроцкий П. Л. Религиознавство: Навч. посібник / П. Л. Яроцкий. – К.: Кондор, 2004. – 308 с.

References

1. Konstituciya Ukrainy. – K.: Vyd-vo Pravo, 2015. – 63 s.
2. Pro svobodu sovisti ta religijni organizaciyi: Zakon URSR vid 23 kvitnya 1991 roku №987–XII [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
3. Pro palomnytvo: projekt Zakonu Ukrainy vid 13 lypnya 2011 roku №8792 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=40933&r35401=19776>

4. Belikov I. L. Organizacija turizma: Konspekt lekcij. – Doneck: DITB, 2000. – 152 s.

5. Ilyina O. V. Turizm. Rekreacijna geografiya: Ponyattya i termini. – Luczk: Teren, 2004. – 104 s.

6. Lyubiceva O. O., Romanchuk S. P. Organizacija pravoslavnogo palomnyctva do Svyatoyi Zemli / O. O. Lyubiceva, S. P. Romanchuk // Materialy mizhnarodn. nauk–prakt. konf. Turizm na porozi XXI stolittya: osvita, kultura, ekologiya. – K., 1999. – S.82–85.

7. Sergijko V. F. Svoboda sovisti – pravova garantiya rozvytku palomnyczkogo turizmu / V. F. Sergijko // Naukovi zapysky Kyivskogo universytetu turizmu, ekonomiky i prava. Seriya: filozofski nauky. – 2011. – Vyp.11. – S.208–221.

8. Hristov T. T. Religioznyj turizm: Uchebnoe posobie dlja stud. vyssh. uceb. zavedenij. – M.: Akademiya, 2005. – 288 s.

9. Yarockyj P. L. Religiyeznavstvo: Navch. posibnyk / P. L. Yarockyj. – K.: Kondor, 2004. – 308 s.

Holodyuk N. V., postgraduate student of the Department of Religious Studies and Theology, National University of Ostroh Academy (Ukraine, Ostroh), natahakulinich@gmail.com

Features of normative legal regulation of religious tourism and pilgrimage in Ukraine

This article includes analysis features of legal regulation of religious tourism and pilgrimage relations in our country. The author studied the prospects of development of religious tourism and pilgrimage relations in Ukraine and proposed binding legal provisions, which shall contain special legal act in the field of religious tourism and pilgrimage in the national legal system.

Keywords: religious tourism, pilgrimage, normative legal regulation, pilgrimage and legal relations, legal act, religious monuments.

* * *

УДК 111.852

Ахундов П.,
диссертант, Інститут Філософії
Національної Академії Наук Азербайджана
(Азербайджан), piriaxundov@mail.ru

РЕФОРМАТОРСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ В МИРОВЫХ РЕЛИГИЯХ

Рассматриваются некоторые вопросы, связанные с ролью религии в регулировании и управлении в жизни общества. Отмечается, что, традиции урегулирования межверовальных отношений начиная, с политестических, всегда были актуализированы в общественных отношениях, и это сопровождалось в деятельности всех мировых религий. Также, отмечается, что в этом вопросе необходимо учесть взгляды ученых, принадлежащих к различным мировым конфессиям.

Ключевые слова: реформа, мировые религии, монотеизм, политеизм, управление.

(стаття друкується мовою оригіналу)

Французское слово «реформа» и слово арабского происхождения «islahat» часто используется в как синонимы. Поэтому, оба термина используются как «повторное нанести изображение» или «развить, исправить, улучшить устаревшую и непригодную структуру или систему путем изменения». Другим общим качеством, используемым в обоих смыслах «улучшить» и «исправить», т.е. вернуться к корню, основе или сохранение основы, корня. Этот акцент одновременно является отличительным фактором реформы и реформаторской деятельности от революции. Но этот смысл и акцент не смотря на совместность будут широко заменяться словами «реформа» и «обновление». Соответственно, определенные отклонения или отклонения в результате поправок путем «реформ» будут подразумеваться новыми условиями обновления поиска связанными с «обновлением». Прежде чем перейти к обычаям Иудаизма мы поговорим